

DRAPERING OG NATUR

DANSK GULDALDER PÅ RIBE KUNSTMUSEUM

Fag: Billedkunst

Målgruppe: 7.-9. klasse

Sted: Ribe Kunstmuseum (udstillingssale)

Omfang: 4 lektioner inkl. pause

Fokus: Dialog, materialefærdigheder og værkfremstilling

Forløbsbeskrivelse

Guldalderen er en blomstringsperiode i dansk kunsthistorie – en periode, hvor visuelle eksperimenter, finurlige kompositioner, nære og velkendte motiver samt ihærdige studier og observationer banede vejen for nye måder for at erfare og udtrykke sig på.

I læringsforløbet ***Drapering og natur – Dansk guldalder på Ribe Kunstmuseum*** retter Ribe Kunstmuseum fokus mod *tegningen, skitsen eller studiet*, bl.a. fordi de spillede en væsentlig rolle for guldalderens kunstnere: Den kunstneriske proces var vigtig for mange kunstnere, der både arbejdede med skitser og studier på skolebænken på kunstakademiet og/eller i atalieret som færdiguddannet. De var bl.a. gode, når man skulle forberede sig til et maleri, hvis man ville gøre indgående iagttagelser af særlige genstande, detaljer og elementer eller hvis man ville dygtiggøre sig i billeders komposition og formlære. Hvis man ser nærmere på tegninger fra guldalderen er de meget umiddelbare og nøgterne, hvilket går i spænd med tidens tanker om at afbilde ting så ærligt som muligt. Tegningen og skitsen/studiet blev ofte til som inspiration eller forberedelse forud for det færdige værk. De kunne også være værker ”i sig selv”.

I læringsforløbet arbejder vi med billeder og med tegning i bly og vokspastel. Sammen med eleverne analyserer vi værker og diskuterer, hvad det vil sige at se på billeder ud fra begreber som f.eks. *æstetik, visualitet og smag(dommeri)*. Eleverne arbejder også kreativt på i museets rum – foran originale værker såvel som i deres egen tankeverden. Håbet med forløbet er, at give eleverne en god fornemmelse og forståelse for den tidligere tids kunstform(er), -teknikker og -opfattelse(r) foruden egne oplevelser og tanker om kunst, der kan skabe videre refleksion og udvikle nye betydninger.

Faglige læringsmål

- At lære om den danske guldalders kunsts udtryk og betydning for derigennem at blive i stand til at iagttage, analysere og reflektere over kunstneriske betydninger og udtryksmuligheder.
- At opnå viden om billeders og skulpturers visuelle koder og udsagn.
- At opnå færdigheder til at udtrykke sig kreativt gennem forskellige genrer, medier og materialer.
- At opnå viden om betydningen af billedkunstens formlære og komposition, bl.a. linjer, lys- og skyggevirksomheder, farver, tekstur og udtryk i form af motiv og detaljer.
- At få og/eller have lyst til at udtrykke sig visuelt.
- Evne til at reflektere over visuelle udtryks- og kommunikationsformer foruden kreative processer og æstetisk dannelse.
- Evne til at reflektere over kunstens funktion og potentiale i fortiden såvel som i dag.
- At se og forstå kunsten, som en værdi i sig selv foruden dens betydning for personlig og kulturel udvikling.

Fælles mål:

Kompetenceområde: Billedfremstilling

Færdighedsmål: Eleven kan kommunikere betydning i stillede opgaver med selvvalgte udtryksformer

Vidensmål: Eleven har viden om virkemidler inden for billedfremstilling

Kompetenceområde: Billedfremstilling

Færdighedsmål: Eleven kan udtrykke sig i forskelligartede materialer og digitale medier

Vidensmål: Eleven har viden om materialer og digitale mediers udtryksmuligheder

Kompetenceområde: Billedfremstilling

Færdighedsmål: Eleven kan planlægge en kommunikativ billedproces fra skitse til færdigt produkt

Vidensmål: Eleven har viden om afsender og modtagerforhold i billeder

Kompetenceområde: Billedanalyse

Færdighedsmål: Eleven kan analysere billedgenrer i den visuelle kultur

Vidensmål: Eleven har viden om de visuelle kulturers billedgenrer

Uddybende beskrivelse af læringsforløb

En **skitse** er et forstudie, forarbejde eller udkast til f.eks. et kunstværk. Det kan være tegning, der angiver, hvordan noget ser ud eller hænger sammen. I guldalderen spillede **skitsen** en væsentlig rolle: Med mindre stykker papir, bly og farvekridt dyrkede kunstnere den nøjsomme iagttagelse og dygtiggjorde sig til at kunne gengive detaljer så objektivt som muligt. Mange malerier blev efterfølgende til på baggrund af **skitser**.

Aktivitet 1. Dialogbaseret omvisning – *viden om visualitet og billedgenrer i dansk guldalder*

Beskrivelse: Eleverne introduceres til Ribe Kunstmuseum, som har en samling, der er rig på værker fra den danske guldalder (tiden ca. 1800-1850). Der gives en kort introduktion til guldalderen med fokus på fremtrædende motiver, udtryk og tematikker. Der fortælles desuden om guldalderkunstnernes arbejdsforhold, -metoder og -teknikker, bl.a. maleri, skulptur og tegning. Enkelte værker fremhæves og der foretages en hurtig, dialogbaseret billed-/skulpturanalyse.

Eleverne går rundt sammen med museumsformidleren i Ribe Kunstmuseums udstillingsale, hvor de står overfor originale værker. Dialogen bliver skabt ud fra disse spørgsmål:

- Hvad er værkets motiv? Er det stillestående og fortælles der en historie? I så fald, hvilken historie?
- Hvordan er formsproget og kompositionen? Hvilke materialer er anvendt?
- Hvilken effekt har værket på dig? Se på detaljer - hvad lægger du især mærke til?
- Hvilke tanker tror du kunstneren har gjort sig om sit udtryk og sit værk?

Eleverne opmuntres til at komme med individuelle og personlige betragtninger ud fra tanker om, at kunst henvender sig på forskellig vis til dens beskuere.

I guldalderen arbejdede mange kunstnere med **tegningen**. Det var vigtigt at kunne mestre denne færdighed. Mange kunstnere modtog tegneundervisning i meget en tidlig alder – år før de blev optaget på kunstakademiet, hvor tegning også var en vigtig del af uddannelsen. På Kunstakademiet begyndte eleverne gerne i 12-14 års alderen. Der var forskellige skoler, som trinvis rykkede eleverne op. I de indledende klasser (eller skoler) lærte eleverne at tegne: Man brugte to år med at lære at tegne med blyant. Man skulle ”kopiere” værker, som man f.eks. kunne se på museet og tegne efter skulpturer eller afstøbninger. Først senere kunne man tegne efter en levende model og/eller bevæge sig udenfor skolen og finde motiver på egen ånd.

Aktivitet 2. Billedanalyser – *iagttagelse og undersøgelse*

Beskrivelse: Øvelser, der handler om at få eleverne gjort bevidste om, hvor stor betydning detaljer kan have i et billede. Foran de fysiske kunstværker bliver eleverne opmærksomme på alt dét, som de normalt ikke ville kunne se på en reproduktion / en gengivelse i en bog.

Eleverne deles op i to grupper. Den ene gruppe arbejder med Christen Købkes *Portræt af Constantin Hansen* og den anden med P.C. Skovgaards *Møens Klint*. I fællesskab observeres og diskuteres detaljers betydning. Dette sker ud fra spørgsmål eller ”hjælpemidler” som f.eks. lup/forstørrelsesglas, klippede ”rammer” af papir/pap og ved brug af zoomfunktion på mobiltelefon/ipad.

Museets formidlere er til stede og gør eleverne opmærksomme på, at selv den mindste eller simpleste detalje kan have en virkning på beskueren og/eller være vigtig for den historie, som værket fortæller. Således skærpes elevernes opmærksomhed på, hvad det vil sige at være *beskuer* og hvad det vil sige *at se* på kunst, hvor værkets kontekst såvel som beskuerens er vigtig.

Analyserne og diskussionerne gør, at eleverne får viden om kunstens visuelle styrke, dens muligheder samt at eleverne bliver bevidste om afsender- og modtagerforhold (hvad maler/tænker kunstneren og hvad tænker/tolker beskueren).

Et kunstværk bruges til at kommunikere visuelt med og her igangsættes synssansen. I mødet med et kunstværk er kunstneren **afsenderen** og beskueren er **modtageren**. Afsenderen/Kunstneren har ofte en hensigt med sit kunstværk og har derfor tænkt nøje over, hvordan han arbejder og kommunikerer. Beskueren/modtageren skal analysere og fortolke det, han/hun ser og smagsdømmer ofte til slut.

Aktivitet 3. Tegneøvelser, frie såvel som foran maleri – *proces, teknik og materialebevidsthed*

Beskrivelse: Øvelser, der handler om at lære eleverne at iagttage et motiv på en todimensionel flade (maleri), fiksere på én eller flere detaljer og overføre det, de ser til papiret. På den måde lærer eleverne at se på forskellige former for eller typer af flader, lys og skygge samt linjer og diagonaler.

Eleverne fortsætter i den gruppe, som de blev inddelt i under aktivitet 2. De placeres i en rundkreds i udstillings-salen, hvor museumsformidleren fortæller om at tegne med

vokspastel og om de muligheder, der ligger i pastellen som redskab, bl.a. om tegnedynamik og temperament. Der gennemgås forskellige tegne- og skraveringsmetoder.

Eleverne foretager frie øvelser i at bruge vokspastel. Der ses ikke på malerier og der foretages ikke egentlige motivtegninger. Der fokuseres på pastellen som materiale.

Efter de frie øvelser får hver elev udleveret fem vokspasteller, som de skal arbejde med. Disse er udvalgt af formidleren og er udvalgte i henhold til de værker, som eleverne skal se på og arbejde med (4-5 jord-/naturfarver). Nu skal eleverne hver især

vælge et maleri med et landskabsmotiv. Herefter skal de tegne én eller flere detaljer fra maleriet ved at bruge de forskellige teknikker, som de har øvet. Formidleren er til stede og kan vejlede undervejs.

Der er flere fordele ved at arbejde med **vokspastel**: De fås i mange forskellige farver, de er blødere at tegne med sammenlignet med en blyant, de har en kraftfuldhed i sig, skyggerne kan forekomme bløde og en tegning kan hurtigt virke færdig at se på. En god øvelse kan i den sammenhæng være at give eleverne mulighed for også at bruge en blyant til deres skitse(r). På den måde får de fornemmelse for de to materialers forskellighed, både i form og udtryk

Aktivitet 4. Tegneøvelser, frie såvel som foran skulptur – proces, teknik og materialebevidsthed

Beskrivelse: Øvelser, der handler om at lære eleverne at iagttage et motiv i fysisk, tredimensionel form (skulptur), fiksere på en eller flere detaljer og overføre det, de ser til papiret. På den måde lærer eleverne at få fornemmelse af rumlighed (længde, bredde, højde) foruden at se på lys og skygge samt komposition og linjer.

Eleverne fortsætter i den gruppe, som de blev inddelt i under aktivitet 2; den ene gruppe går i gang med aktivitet 3, den anden starter på aktivitet 4.

Eleverne placeres i en rundkreds i udstillingssalen, hvor museumsformidleren fortæller om at tegne med blyant og om de muligheder, der ligger i blyanten som redskab, bl.a. om tegnedynamik og temperament. Der gennemgås forskellige tegne- og skraveringsmetoder.

Eleverne foretager frie øvelser i at bruge blyant. Der ses ikke på skulpturer og der foretages ikke egentlige motivtegninger. Eleverne har fokus på blyanten som materiale og teknik, og arbejder frit.

Efter de frie øvelser skal eleverne hver især vælge en skulptur i udstillingssalene. De skal tegne én eller flere detaljer fra/ved/på skulpturen ved at bruge de forskellige teknikker, som de har øvet. Formidleren er til stede og kan vejlede undervejs.

Skravering er en tegneteknik, der har fokus på stregen. Der er forskellige former for skravering, bl.a. den formskabende, den rumskabende, den parallelle og en, hvor konturstrengen (eller manglen på denne) er i fokus.

De færdige værker kan **præsenteres** for et publikum, hvis skolen har udstillingslokaliteter til rådighed. På den måde bliver eleverne også opmærksomme på, hvordan man formidler sin kunst og bevidstgøres om, at kunst kan betragtes forskellige og diskuteres frit – hvilket kan afstedkomme nye vinkler på og meninger om kunst.

Aktivitet 5. Kunstværket præsenteres og fremvises – eleven som udøvende og reflekterende kunstner

Beskrivelse: Det færdige (kunst)værk står som et bevis på den enkelte elevs kreative proces og kreative kunnen. Og øvelserne har været medvirkende til, at der er blevet skabt billedkunstneriske udtryk, der bidrager til yderligere refleksioner om kunst.

De to grupper samles i en af museets store udstillingssale og hver elev præsenterer 2-3 af sine egne skitser. Der fortælles om den detalje, som han/hun har fokuseret på: Hvorfor lige netop denne detalje, hvordan har det været at arbejde med den og har man fundet godt ved at arbejde med vokspastel og blyant?